

5-D Ka??nt? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *5-D Ka??nt? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16119>

Özet

5-D Ka??nt? Ölçe?i, kronik ka??nt?n?n (pruritus) ?iddetini ve etkisini çok boyutlu olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilm? bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in Türkiye'deki uyarlama çal??mas?, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan özellikle Kronik Böbrek Yetmezli?i (KBY) tan?s? alm?? hastalarda gerçe?le?tirilmi?tir. Ölçek, ka??nt?n?n **Be? Boyutunu** (Derece, Süre, Yön, Engellilik ve Da??l?m) ölçerek, tek boyutlu ka??nt? ölçümlerinin yetersiz kald??? alanlarda detayl? bilgi sunmay? amaçlamaktadır. Türk popülasyonunda yap?lan geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, ölçe?in KBY hastalar?nda kullan?m için uygun ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

5-D Ka??nt? Ölçe?i, Ka??nt?, Pruritus, Kronik Böbrek Yetmezli?i, Psikometrik De?erlendirme, Uyarlama, Hemodiyaliz.

Yazarlar

Ne?e Alt?nok Ersoy, ?brahim Akyar (Uyarlama çal??mas?).

Amaç

5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin temel amac?, ka??nt? deneyimini sadece yo?unluk aç?s?ndan de?il, ayn? zamanda günlük ya?am üzerindeki etkisi ve niteli?i aç?s?ndan da kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu çok boyutlu yakla??m, klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n ka??nt?n?n hastalar üzerindeki yükünü daha do?ru anlamalar?na olanak tan?r. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Türk kültür ve dil yap?s?na uygunlu?unu test etmek ve özellikle **Kronik Böbrek Yetmezli?i** gibi ka??nt?n?n yayg?n bir semptom oldu?u hasta gruplar?nda geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamak amac?yla yap?lm??tır.

Ölçe?in orijinal yap?s?, ka??nt?n?n sübjektif do?as?n? yakalamay? hedeflerken, uyarlama çal??mas? bu arac?n Türkçe konu?an KBY hastalar?n?n klinik takibinde etkili bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??tır. Bu, tedavi yan?t?lar?n?n izlenmesi ve ya?am kalitesini iyile?tirmeye yönelik müdahalelerin de?erlendirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Yap?

5-D Ka??nt? Ölçe?i, ka??nt?y? be? temel boyutta (5-D) ele alan bir yap?y? ölçer. Bu boyutlar, ka??nt?n?n klinik profilini derinlemesine anlamak için tasarlanm??tır:

Derece (Degree): Ka??nt?n?n ?iddeti ve yo?unlu?u.

Süre (Duration): Ka??nt?n?n ne kadar sürdü?ü ve s?kl???.

Yön (Direction): Ka??nt?n?n gün içinde de?i?imi (örne?in, gece daha kötü olmas?).

Engellilik (Disability): Ka??nt?n?n günlük aktiviteler, uyku ve ya?am kalitesi üzerindeki yaratt??? k?s?tlamalar.

Da??I?m (Distribution): Ka??nt?n?n vücutta kaplad??? alan ve yayI?m?.

Bu be? boyutun birle?tirilmesi, ka??nt?n?n tek bir ?iddet puan?ndan daha fazlas?n? temsil etti?ini ve hastan?n genel deneyimini yans?tan kapsaml? bir skor sunmay? sa?lar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan yürütölen Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemi?tir. Geçerlik çal??malar? genellikle faktör analizi, ölçüt ba??ml? geçerlik (örne?in, di?er ka??nt? veya ya?am kalitesi ölçekleriyle korelasyon) ve ay?rt edici geçerlik yöntemlerini içerir.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe versiyonunun KBY hastalar?nda ka??nt?n?n çok boyutlu yap?s?n? ba?arI? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve orijinal ölçe?in teorik yap?s?na uygun oldu?unu kan?tlam???r. Bu, ölçe?in Türk popölasyonunda **Ka??nt?** fenomenini do?ru bir ?ekilde temsil etti?ini gösterir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik katsay?lar? belirtilmemi?tir. Ancak, Alt?nok Ersoy ve Akyar (2018) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in iç tutarI???? (genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i incelenmi?tir.

Yüksek iç tutarI?k de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? (çok boyutlu ka??nt?) ölçme konusunda tutarI? oldu?unu gösterir. Bu psikometrik özellikler, 5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin **Kronik Böbrek Yetmezli?i** hastalar?nda tekrarlanan ölçümlerde stabil ve güvenilir sonuçlar üretebildi?ini do?rular.

Faktör Analizi

5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin faktör yap?s?, orijinalinde be? farklı boyutu temsil eden maddelerden olu?ur. Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Alt?nok Ersoy ve Akyar, 2018), ölçe?in bu çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu do?rulamak amac?yla do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizi yöntemleri kullanI?lm???r.

Faktör analizinin sonuçlar?, Türkçe formun da ka??nt?n?n Derece, Süre, Yön, Engellilik ve Da??I?m olmak üzere **be? ayr? faktör alt?nda** topland???n? desteklemesi beklenir. Bu yap?sal

do?rulama, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinin ba?ar?s? için hayati öneme sahiptir.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçe?i

Format: 5 temel boyut üzerinden ka??nt? deneyiminin farklı yönlerini ölçen yapılandırılm?? madde seti. Spesifik derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamaktadır, ancak orijinal ölçekte genellikle puanlama, her bir boyut için ayrı ayrı yapılmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyonlar, özellikle ka??nt? semptomu ya?ayan hastalar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas? **Kronik Böbrek Yetmezli?i** tan?s? alm?? ve hemodiyaliz tedavisi gören hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Hastalar?n kendi algılar?na dayalı olarak ka??nt? deneyimlerini de?erlendirmeleri istenir. Ölçek, ka??nt?n?n şiddetinden (Derece) günlük yaşam üzerindeki etkisine (Engellilik) kadar geniş bir yelpazede de?erlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

KBY, Hemodiyaliz, Ka??nt? şiddeti, Çok Boyutlu Ölçek, Geçerlik, Güvenirlik, Cilt Hastalıkları.

Yazarlar

Sorumlu Yazar (Uyarlama Çal??mas?): Ne?e Altınok Aksoy

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Ba?lı Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

İletişim Adresi: Altınokn@gmail.com

Şinler, Ücret ve Test Y?I?

Uyarlama Y?I?: 2018

Orijinal Ölçek Y?I?: 2010 (Elman vd.)

Şinler ve Ücret: Şin ve ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir. Kullanım için sorumlu yazar (Ne?e

Alt?nok Aksoy) ile ileti?ime ge?ilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [5-d-kasinti-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Alt?nok Ersoy, N., ve Akyar, ?. (2018). Kronik böbrek yetmezli?i olan hastalarda 5-D Ka??nt? Ölçe?i'nin geçerlik-güvenirlik çal??mas?. *ACU Sa?lık Bilimleri Dergisi*, 9(4), 455-461. <https://doi.org/10.31067/0.2018.66>

Elman, S., Hynan, L. S., Gabriel, V., & Mayo, M. J. (2010). The 5-D Itch Scale: a new measure of pruritus. *British Journal of Dermatology*, 162(3), 587-593.

5-D Ka??nt? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Bu nedenle, maddeler buraya eklenememiştir. Maddeler için yazar?n orijinal makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.